

ЮРІЙ ІВАНОВИЧ РИМАРЕНКО (1929 – 2006)

10 вересня 2006 р. перестало битися серце видатного вченого-енциклопедиста, філософа, політолога і правознавця, академіка Української академії політичних наук, члена-кореспондента Академії правових наук України, лауреата Державної премії ім. Т.Г. Шевченка та Державної премії України в галузі науки і техніки Юрія Івановича Римаренка.

Із життя у вічність пішла чесна, чуйна, принципова людина, самовідданий і талановитий учений, організатор наукових досліджень і педагог-новатор. На своєму життєвому шляху Юрій Іванович набув глибоких теоретичних і прикладних знань у галузі національних відносин, політології, державознавства та правознавства, започаткував новий напрям досліджень – етнодержавознавство, якому ВАК України надала офіційний статус нової спеціальності. Він поєднував мудре ставлення до людей із невичерпним ентузіазмом і високою вимогливістю до себе.

Завжди і всюди він, будучи людиною з широким світоглядом, твердими науковими переконаннями й невтомним працелюбством, викликав у підлеглих, колег і численних учнів високу довіру й повагу.

Народився Юрій Іванович 9 травня 1929 р. у м. Богуслав Київської області в родині вчителів. У 1930 р. сім'я Римаренків переїхала в Черкаси, де майбутній учений здобував середню освіту, навчаючись у школі № 2. Після закінчення в 1952 р. юридичного факультету Київського університету служив в органах зовнішньої розвідки УРСР.

У 1964-1966 рр. навчався в аспірантурі історичного факультету Київського університету. Згодом працював на наукових посадах в Інституті філософії АН УРСР та з 1970 р. в Інституті історії АН УРСР.

З 1977 р. Ю.І. Римаренко переходить на роботу до Київської Вищої школи МВС СРСР, де працює начальником кафедри філософії, заступником начальника з наукової роботи, проректором. З 1992 р. Юрій Іванович – головний науковий співробітник відділу історико-політологічних досліджень держави і права України (нині – відділ історико-правових досліджень) Інституту держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. Водночас – завідувач кафедри гуманітарних дисциплін Київського університету права (1997-

2004 рр.), професор Національної академії внутрішніх справ України (з 2000 р.).

У 1967 р. Ю.І. Римаренко захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук «Деятельность КП(б)У по воспитанию трудящихся в духе пролетарского интернационализма и непримиримости к буржуазному национализму в 1921-1922», а у 1974 р. здобув науковий ступінь доктора філософських наук на підставі захисту дисертації «Критика буржуазно-националистических доктрин найди и национальных отношений», в основу якої була покладена монографія «Национализм и його теория нации» (К., 1973 р.). В 1982 р. йому було присвоєно вчене звання професора.

Дослідження національних відносин стало одним з основних наукових інтересів Римаренка. Цій проблематиці були присвячені індивідуальні та колективні монографії «Ми патріоти й інтернаціоналісти» (К., 1974 р.), «З ким і проти кого» (К., 1983 р.), «Социализм и нация» (М., 1986 р.), «Дружбою здружені» (К., 1987 р.), «По следам «снежного челове-ка»: О причинах национализма в СССР» (М., 1989 р.), «Национальный вопрос и социали-стическая практика» (К., 1991 р.) та низка інших праць.

Після проголошення державної незалежності України Ю.І. Римаренко став одним із фундаторів низки нових наукових напрямів у правознавстві, політології, філософії: націософії, етнополітології, етнодержавознавства, етнокультурознавства, міграцієзнавства тощо. Ним особисто або під його керівництвом було підготовлено фундаментальні праці «Етнонаціональний розвиток України» (К., 1993 р.), «Національний розвиток України» (К., 1995 р.), «Мала енциклопедія етнодержавознавства. Понятійний апарат, підходи» (К., 1996 р.), «Національне буття в контексті державотворення» (К., 1997 р.), «Людина, нація, держава» (К., 1997 р.), «Основи етнодержавознавства» (К., 1997 р.), «Міграційні процеси в сучасному світі. Світовий, європейський та регіональний виміри» (К., 1998 р.), «Етнос, нація, держава» (К., 2000 р.), «Енциклопедія етнокультурознавства» (К., 2000-2002 рр.), «Етнодержавознавство. Теоретико-методологічний аспект» (К., 2001 р.), «Незаконна міграція та торгівля жінками у міжнародно-правовому контексті» (К., 2001 р.), «Протидія торгівлі людьми» (К., 2005 р.).

Останнім часом учений зацікавився проблемами діяльності правоохоронних органів і поліцейського права. Під його керівництвом видані три томи «Міжнародної поліцейської енциклопедії». Над завершенням цього фундаментального десятитомного видання він працював до останнього дня свого життя.

Ю.І. Римаренко залишив великий творчий і педагогічний спадок: він опублікував близько 1600 наукових і публіцистичних праць, підготував більш як 50 докторів і кандидатів наук, створив наукову школу етносторонності. Його роботи видані в Польщі, Угорщині, Чехословаччині, Татарстані, перекладені англійською, французькою, німецькою та іспанською мовами. Він став академіком Української академії політичних наук (1993 р.), академіком Міжнародної академії інформатики (1996 р.), членом-кореспондентом Академії правових наук України (2000 р.), лауреатом Державної премії УРСР ім. Т.Г. Шевченка (1989 р.), премії ім. Я. Галана Спілки журналістів України (1972 р.), медалі М. Вавілова Всесоюзного товариства «Знання» (1982 р.), премій ім. М.П. Василенка НАН України (1997 р.), ім. Яро-

слава Мудрого АПрН України (2002 р.), лауреатом Державної премії України в галузі науки і техніки (2005 р.), лауреатом багатьох конкурсів наукової літератури. За багаторічну наукову і практичну діяльність нагороджений орденом «За заслуги» III ступеня, Почесною грамотою Верховної Ради України, почесними відзнаками МВС України та міжнародних поліцейських асоціацій.

Своєю копійкою багаторічною працею, громадською активністю та високим професіоналізмом Юрій Іванович Римаренко вніс неоціненний вклад у розвиток вітчизняної науки, здобув визнання й глибоку шану як в Україні, так і за її межами.

Ми глибоко сумуємо з приводу передчасної втрати, однак упевнені, що надзвичайна здатність вченого передбачати перспективні тенденції розвитку науки, що відіграють вирішальну роль на сучасному етапі суспільного прогресу, спрямовувати діяльність науковців на розв'язання найважливіших проблем країни робить актуальними його праці й ідеї, в них висловлені, для розвитку науки на багато років уперед.

Колектив Інституту держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, колектив співробітників і студентів Київського університету права НАН України, редакція журналу «Часопис Київського університету права», редакція часопису «Проблеми філософії права».